

Omgevingsanalyse & beleidsplan

ELZ Klein-Brabant Vaartland

26 oktober 2022

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Methoden	2
3	Resultaten	2
3.1.	Inwoners van de ELZ KBV	3
3.1.1.	Groene druk, jongeren en jongvolwassenen	3
3.1.2.	Vergrijzing	5
3.1.3.	Alleenstaanden	6
3.1.4.	Herkomst	7
3.1.5.	Zorgbehoevenden	8
3.1.6.	Geluksgevoel, gezondheid en sociale contacten	10
3.2.	Zorgaanbod in de ELZ	14
3.2.1.	Woonzorgcentra	14
3.2.2.	Dagcentra	15
3.2.3.	Huisartsencontacten	15
3.2.4.	Gezins- en thuiszorg	16
3.2.5.	Psychiaters en psychologen	17
3.3.	Socio-Economische positie	20
3.3.1.	Werkloosheidsgraad	20
3.3.2.	Kansarmoede	22
3.3.3.	Leefloners	23
4	Discussie en conclusie	24
4.	Bibliografie	26

1 Inleiding

Bij de opstart van de Eerstelijnszone (ELZ) Klein-Brabant Vaartland was het een extra uitdaging om een optimaal netwerk te vormen vermits de zone gelegen is in een uithoek van de provincie Antwerpen. De drie gemeenten van de ELZ zijn bovendien ook sterk verschillend: een mix van landelijke gemeenten, Puurs-Sint-Amands en Bornem, met een verstedelijkte context van Willebroek.

Na drie actieve jaren als ELZ is het nog steeds ons doel om samenwerkingen te ondersteunen, te stimuleren en uit te breiden en dan rekening houdend met de context van elke gemeente in de ELZ. Er is dan ook gekozen om de cijfers uit de eerdere omgevingsanalyse te actualiseren, zodat er voor toekomstige actieplannen rekening gehouden wordt met specifieke veranderingen binnen de context van de ELZ.

Daarnaast waren het intensieve jaren voor de ELZ vanwege het groot engagement bij de coronapandemie en dit in samenwerking met de lokale besturen. Verder bracht de coronapandemie nieuwe noden op vlak van mentale gezondheid en kwetsbaarheid die we dan ook in kaart brengen in deze omgevingsanalyse.

Tenslotte streeft de ELZ naar een hecht netwerk waarin de persoon met een zorg- en ondersteuningsnood (PZON) en diens omgeving zijn weg vindt en zich begrepen, geholpen, gewaardeerd en ondersteund kan voelen.

2 Methoden

Deze omgevingsanalyse van de ELZ bestaat uit een kwantitatief en kwalitatief onderzoek waarbij de drie gemeenten Bornem, Puurs-Sint-Amands en Willebroek telkens apart onderzocht worden vanwege het verschil in een landelijke of stedelijke context.

De cijfers voor het kwantitatief onderzoek komen uit verschillende databronnen, zoals Provincies in cijfers, gemeente- en stadsmonitor, de strategische meerjarenplannen van de lokale besturen 2020-2025 en IMA-AIM atlas.

Voor het kwalitatief luik werden verschillende groepen, bestaande uit zorg- en welzijnsprofessionals uit de regio, bevraagd over hun noden, wensen en behoeften tijdens de zomer van 2022. Zo gaven in totaal tien personen uit de PZON-cluster of de Zorgraad de nodige feedback over de cijfers van het kwantitatief onderzoek en dit op basis van hun eigen leefwereld.

Verder werd er ook een inspiratiemoment georganiseerd in onze ELZ op dinsdag 18 oktober tijdens de Zorgraad. Zo kreeg ieder de kans om de toekomst van onze Eerstelijnszone mee te bepalen door een mening te geven over enkele uitspraken of resultaten uit de omgevingsanalyse. Aan het inspiratiemoment namen achttien personen deel uit verschillende welzijns- en zorgorganisaties, zoals lokale besturen, patiëntenverenigingen, woonzorgcentra, psychologenkring, zelfstandig thuisverpleegkundigen, huisartsen, apothekers en centra algemeen welzijnswerk.

3 Resultaten

In dit derde hoofdstuk beschrijven we alle resultaten van de omgevingsanalyse opgedeeld in drie delen, zijnde 'inwoners van de ELZ KBV', 'zorgaanbod in de ELZ' en 'socio-economische positie'.

Om te komen tot deze resultaten werden er zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoeksmateriaal, op basis van open vragen en een inspiratiemoment, verzameld.

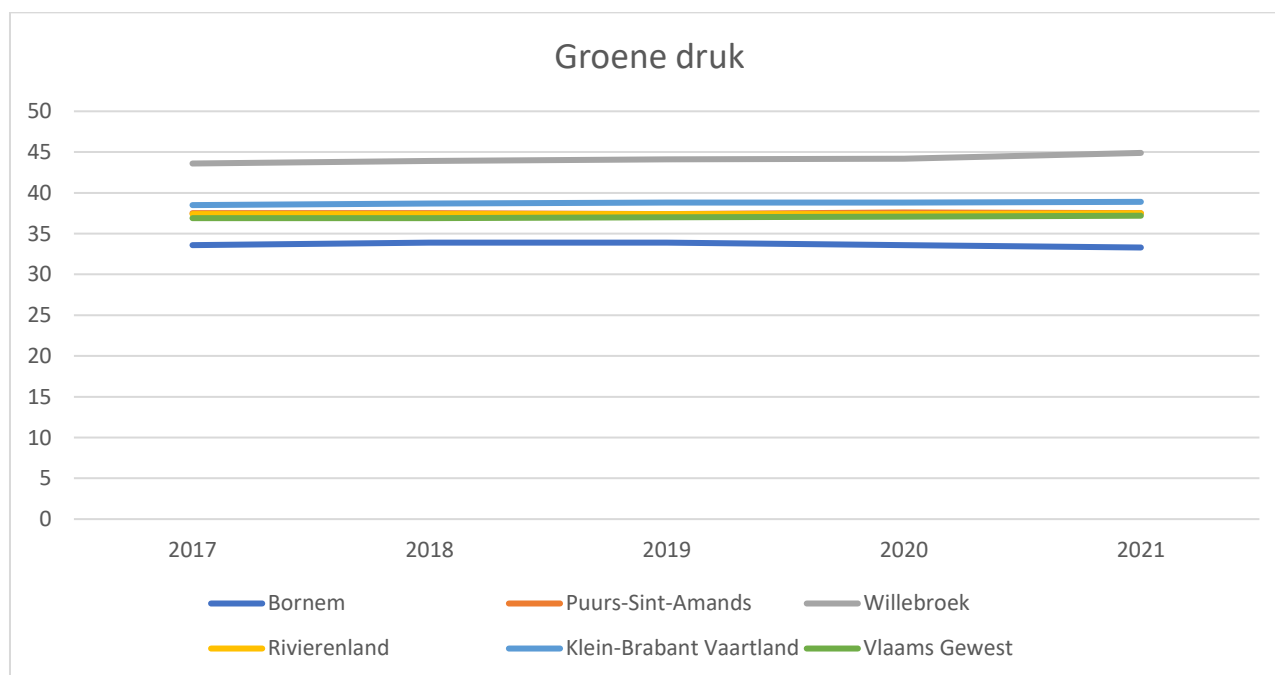
3.1. Inwoners van de ELZ KBV

In het eerste deel schetsen we enkele kenmerken van de populatie uit de ELZ op basis van demografische- en gezondheidsgegevens van de bevolking.

Onze Eerstelijnszone ligt in de provincie Antwerpen en bestaat uit drie gemeenten, nl. Bornem, Puurs-Sint-Amands en Willebroek. In Bornem wonen 21.347 inwoners, in Puurs-Sint-Amands 26.134 inwoners en de gemeente met de meeste inwoners is Willebroek met 26.822 inwoners. Willebroek is ook het dichtst bevolkt met 833.5 inwoners per km², terwijl Bornem en Puurs Sint-Amands een bevolkingsdichtheid hebben tussen de 434 en 488 inwoners per km².

3.1.1. Groene druk, jongeren en jongvolwassenen

Bij het onderzoeken van het aantal kinderen en jongeren in de regio blijkt dat Willebroek nog steeds een hogere groene druk¹ heeft t.o.v. andere Vlaamse gemeenten en dat er sprake is van een lichte stijging, van 43.6% in 2017 naar 44.9% in 2021. (Provincies in cijfers , 2022) De groene druk geeft aan hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Wanneer we kijken naar bepaalde wijken in Willebroek dan scoort de groene druk het hoogst in en rond het centrum, dus de wijken vlakbij de snelweg A12. (Provincies in cijfers , 2022)

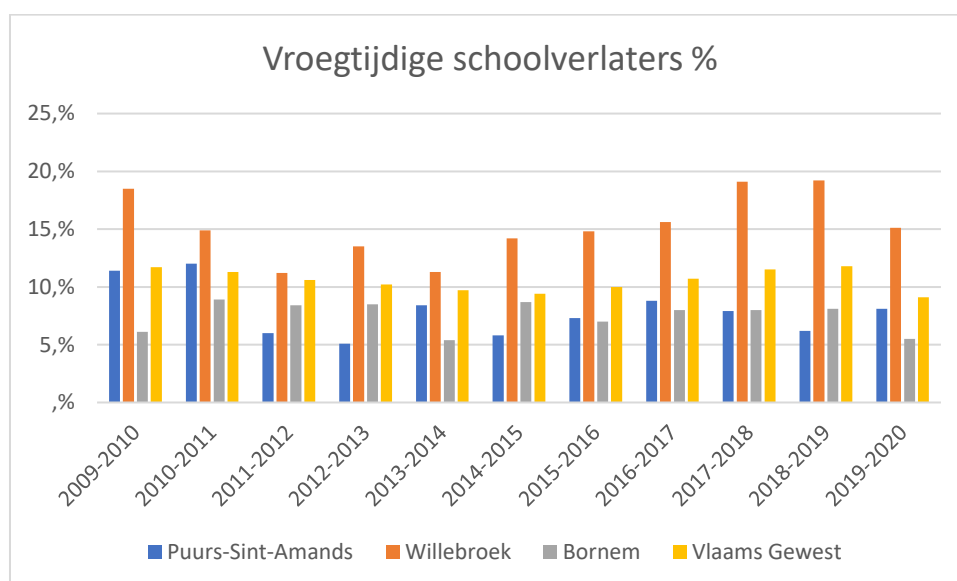
In Bornem is er sprake van een daling van deze groene druk en de gemeente zit ook nog steeds onder het gemiddelde van Vlaanderen (2021: 33.3% in Bornem tegenover 37.2% in het Vlaams gewest). Puurs-Sint-Amands volgt het gemiddelde van Vlaanderen met 37,5%, waar er voor de fusie in 2019 nog verschillen waren tussen beide gemeenten. Zo had Sint-Amands een hogere groene druk dan Puurs voor 2019. (Provincies in cijfers , 2022)

¹ Groene druk: verhouding van de 0-19-jarigen ten opzichte van de 20-64-jarigen (%)

De grote hoeveelheid aan kinderen en jongeren in Willebroek vertaalt zich ook in specifieke problematieken bij deze doelgroep in de gemeente.

Zo zijn er in verhouding meer vroegtijdige schoolverlaters in Willebroek (15,1%) t.o.v. het Vlaams gewest (9,1%) waar de andere gemeenten, Puurs-Sint-Amunds en Bornem, onder het gemiddelde blijven. (provincies in cijfers, 2022)

Het Lokaal Bestuur van Willebroek heeft zelf geen onderwijsinstelling, maar erkent wel de uitdagingen op vlak van onderwijs. Zo heeft de gemeente een eigen onderwijsplan opgesteld om de sector in de gemeente te ondersteunen op lange termijn. In het strategische meerjarenplan 2020-2025 geeft het lokaal bestuur aan om de komende 20 jaar het onderwijs beter af te stemmen op de lokale noden in afstemming met de bedrijfswereld. (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

Verder scoort het aantal kinderen en jongeren met overgewicht incl. obesitas slechter in Willebroek (20%) t.o.v. andere Vlaamse gemeenten (14,3%) en dit zowel voor meisjes als jongens, waarbij er in verhouding iets meer meisjes te kampen hebben met overgewicht (jongens 19.3% en meisjes 20.7%). (Agentschap Zorg en Gezondheid, 2016)

Willebroek maakt al werk van een zeer divers georganiseerd sport- en beweegaanbod waar kansengroepen gelijke kansen krijgen en dit met het oog op een levenslange sportparticipatie. Verder wil de gemeente meer kwalitatieve publieke ruimte en infrastructuur om sport en beweging aan te bieden in de regio. (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

De andere gemeenten scoren net iets beter op vlak van het aantal kinderen en jongeren met overgewicht t.o.v. Vlaanderen (15.8%). (Agentschap Zorg en Gezondheid, 2016)

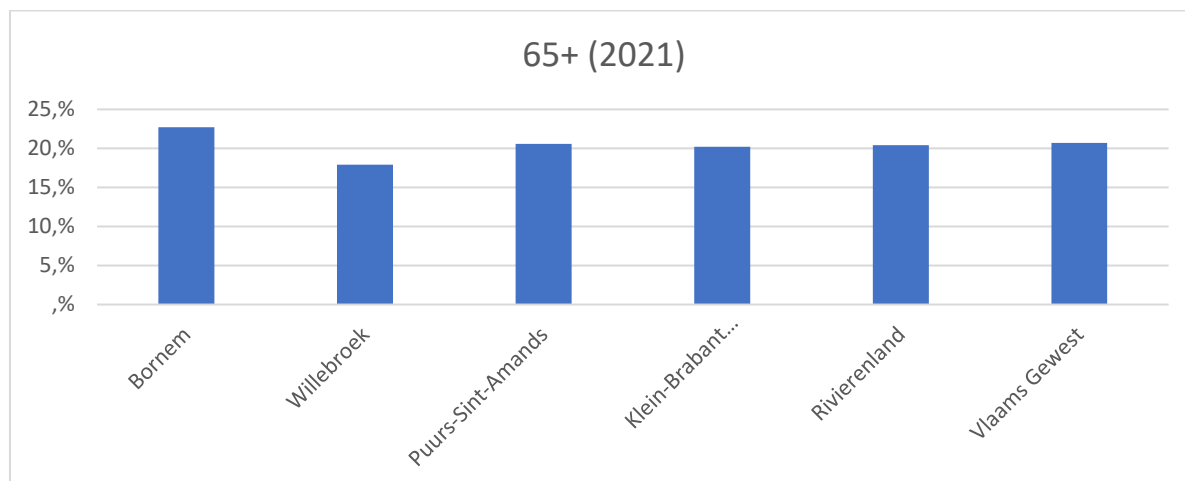
- Puurs 13.6%
- Sint-Amunds 13.7%
- Bornem 11.4 %

Er zijn dus degelijk noden en behoeften om het onderwijs en het sport- en beweegaanbod meer te ondersteunen bij kinderen en jongeren in de gemeente Willebroek. Zo merken enkele lokale zorg- en welzijnsprofessionals op dat er lange wachtlijsten zijn bij de ambulante psychologische praktijken in de regio met onder andere problematieken zoals overgewicht en hangjongeren in de gemeente.

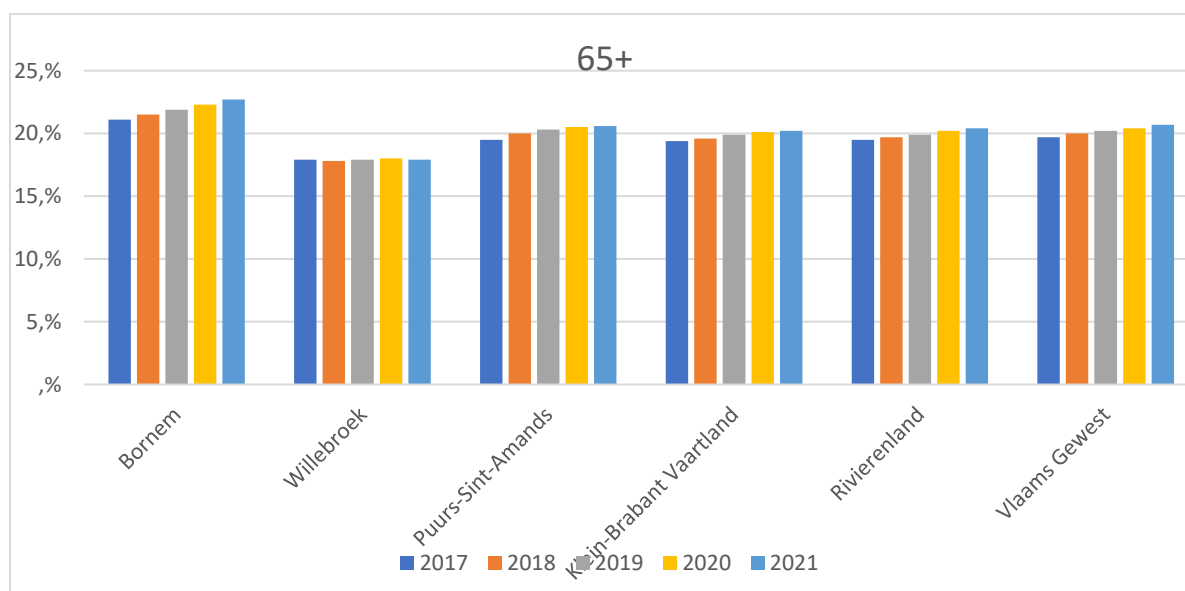
Hoewel de lokale psychologen beamen dat het gaat om veel meer problematieken dan enkel overgewicht en vroegtijdige schoolverlaters, dus dienen we als ELZ alert te blijven voor alle noden bij kinderen en jongeren in de regio.

3.1.2. Vergrijzing

Bij het onderzoeken van het aantal ouderen in de gemeente is af te leiden dat niet langer alle gemeenten van de ELZ boven het gemiddelde uitkomen. In Willebroek zijn er minder 65-plussers (17.9%) dan gemiddeld en in Bornem zijn er meer 65-plussers (22.7%) dan gemiddeld in Vlaanderen (20.7%), waardoor de totale cijfers van de ELZ rond het gemiddelde uitkomen (20.2%).

Wanneer we de cijfers doorheen de tijd bekijken is het opmerkelijk dat het aantal 65-plussers stabiel blijft in Willebroek met 17.9% procent zowel in 2017 als 2021. Terwijl er een lichte stijging is in Bornem (2017:21.1% en 2021:22.7%) en Puurs-Sint-Amands (2017:19.5% en 2021:20.6%) tussen 2017 en 2021. (Provincies in cijfers, 2022)

Wanneer we gaan kijken naar de wijken van Bornem dan wonen de meeste 65-plussers in het centrum en Branst. In Puurs-Sint-Amands wonen de meeste 65-plussers in het centrum van Puurs en de omgeving rond het centrum van Sint-Amands. (Provincies in cijfers, 2022)

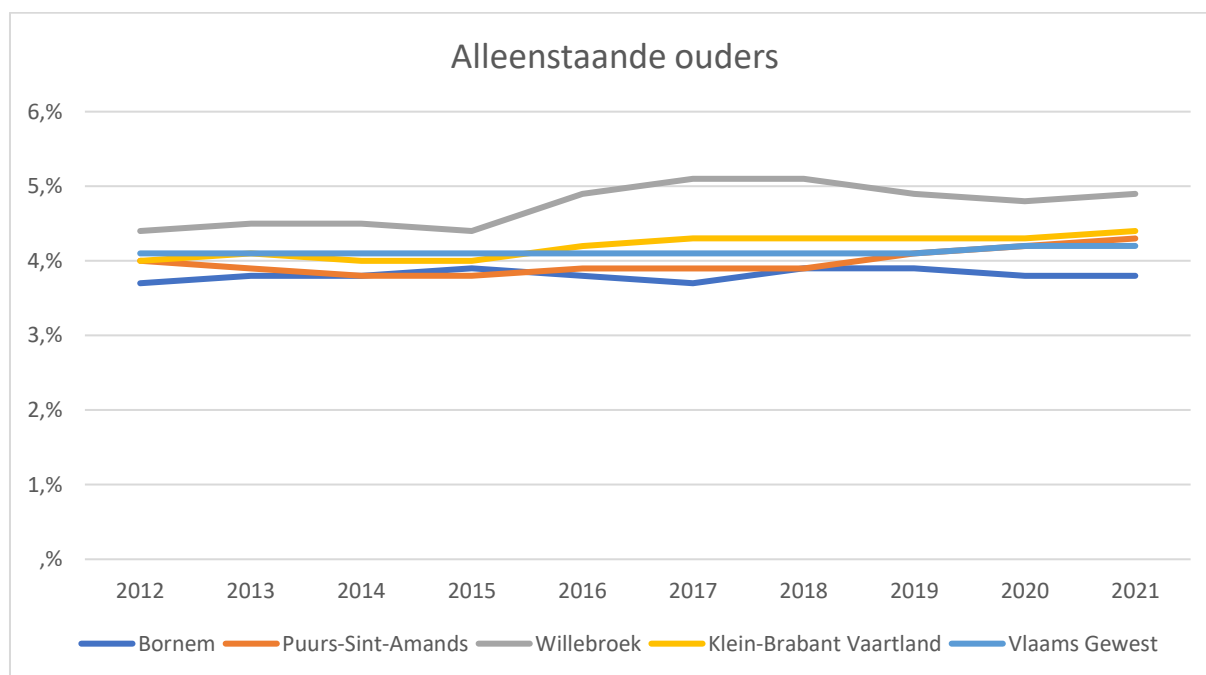
Het lokaal bestuur van Bornem ziet dan ook kansen om de grote groep van ouderen in te schakelen als actieve vrijwilliger in de gemeente door het huidige vrijwilligersloket beter naar senioren te profileren, wat dan ook is opgenomen in hun strategische meerjarenplan 2020-2025 van de gemeente. (Lokaal bestuur Bornem, 2022)

De komende jaren zet de gemeente bijvoorbeeld in op acties voor senioren en door senioren, zoals 'voorlezen voor personen met dementie' (budget voor vorming voor de vrijwilligers) en het project 'kwispelstappers' (wandelen in eigen buurt, vrijwilliger met hond).

Mooie projecten die de ELZ mee kan ondersteunen in en buiten de grenzen van gemeente Bornem aangezien er in Puurs-Sint-Amands ook een stijgende trend op vlak van vergrijzing is. Dit is dus zeker relevant om mee te nemen naar actieplannen die de toekomst van onze ELZ bepalen.

3.1.3. Alleenstaanden

Bij het onderzoeken van de groep alleenstaanden in de regio kan er opgemerkt worden dat er een lichte stijging is van het aantal alleenstaande ouders in Puurs-Sint-Amands sinds 2018, van 4% in 2018 naar 4.3% in 2021, en in Bornem en Willebroek blijven de cijfers eerder stabiel. Daarnaast heeft Willebroek (4.9% in 2021) wel meer alleenstaanden dan gemiddeld in Vlaanderen (4.2% in 2021). (Provincies in cijfers, 2022)

Wanneer we kijken naar de wijken in Willebroek dan wonen de alleenstaanden vooral net naast het centrum, de snelweg A12 en in deelgemeente Heindonk. Wanneer we het aantal sociale huurwoningen hiermee vergelijken dan kunnen we opmerken dat net in deze wijken er meer sociale woningen dan in de andere wijken zijn; en dan vooral de wijk vlak naast het centrum en snelweg A12. (Provincies in cijfers, 2022)

De verdunning van het sociaal weefsel en gezinnen volgt ook de stijgende trend in Vlaanderen. Begin 2030 zullen er volgens de demografische vooruitzichten van Statistiek Vlaanderen van 2021 naar verwachting bijna 1,05 miljoen personen van 18 jaar of ouder alleen wonen in het Vlaamse Gewest. Dat zijn afgerond 133.000 alleenwonenden meer dan in 2020. (Statistiek Vlaanderen, 2021)

In de strategische meerjarenplannen 2020-2025 van de drie lokale besturen in de Eerstelijnszone zijn er geen concrete acties opgenomen voor de alleenstaande inwoners waar de ELZ wel noden en behoeften voor ondersteuning detecteert. Wel geven de lokale besturen aan dat er bij iedere actie steeds rekening wordt gehouden met kwetsbare groepen, zoals eventueel alleenstaanden, zonder deze groep steeds apart te definiëren.

Bij een bevraging van de welzijns- en zorgprofessionals uit de regio komen we immers te weten dat deze doelgroep toenemende financiële en praktische noden heeft. Zo is opvang van kinderen en het betalen van kwalitatieve zorg voor alleenstaanden niet evident.

3.1.4. Herkomst

Uit de analyse blijkt dat Bornem (11.6%) en nu ook Puurs-Sint-Amands (12.6%) lager scoren dan gemiddeld in Vlaanderen (23.9%) betreft de niet Belgische-herkomst².

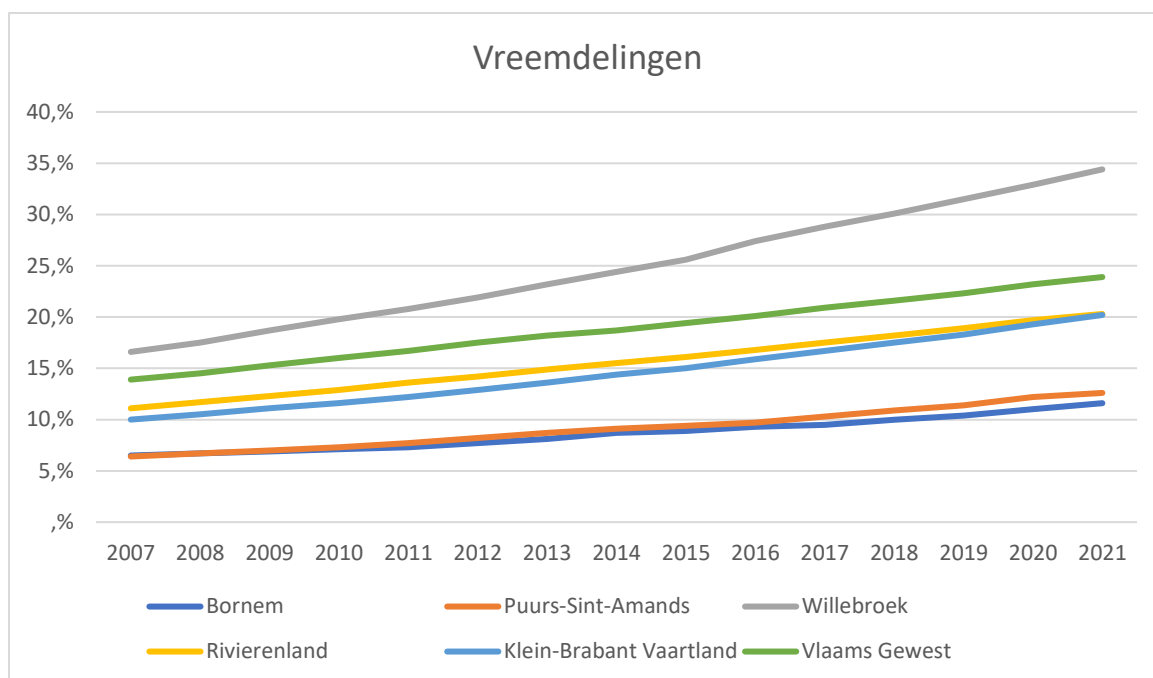
Willebroek (34.3%) scoort nog steeds hoger wat betreft het aantal inwoners met een niet-Belgische herkomst en het neemt toe vanaf 2012, van 21.9% in 2012 naar 34.3% in 2021, net zoals in de vorige omgevingsanalyse van onze Eerstelijnszone in 2019. De meeste van hen wonen in of aan de rand van het centrum vlakbij de snelweg A12. (Provincies in cijfers, 2022)

Het lokaal bestuur van Willebroek maakt dan ook werk van concrete acties om een gemeenschappelijke identiteit voor alle Willebroekenaren te creëren en dit met bijvoorbeeld projecten zoals, “Sport voor Allen” en “cultuur van allen”. (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

Voor deze regio van Willebroek is het interessant om eens over de grenzen heen te kijken naar gelijkaardige projecten van andere lokale besturen en Eerstelijnszones die ook geconfronteerd worden met een grotere groep van vreemdelingen, zoals Boom met 39.2% en Mechelen met 35% personen met een niet-Belgische nationaliteit bij de geboorte. (Provincies in cijfers, 2022)

De lokale zorg- en welzijnsprofessionals beamen de grote groep van inwoners met een niet-Belgische herkomst in Willebroek wat zich vertaalt in taalbarrières tussen de zorg- en welzijnsverlener en PZON. Deze uitdaging op vlak van taal kunnen we zeker meenemen bij communicatie en degelijk populatiemanagement van onze ELZ.

² “personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat, in het bijzonder diegenen die zich in een vaststelbare achterstandspositie bevinden”.

3.1.5. Zorgbehoevenden

Het aantal zorgbehoevenden met een statuut chronische aandoeningen³ van ELZ Klein-Brabant Vaartland bevindt zich onder het gemiddelde (11.1 % in KBV en 11.3% in Vlaanderen, 2018). Enkel Bornem kent nog steeds een stijging ten opzichte van de andere gemeenten, van 8.7% in 2013 naar 12% in 2018. (provincies in cijfers, 2022)

³ Een rechthebbende in de ziekteverzekering zal met het statuut chronische aandoening geregistreerd staan in de IMA databank Populatie indien voldaan is aan minstens 1 van de 3 onderstaande criteria: • Minstens 300 euro uitgaven voor geneeskundige verzorging gedurende 8 opeenvolgende kwartalen van 2 voorgaande kalenderjaren (=Statuut Chronische Aandoening - Financieel criterium). • Betaalde remgelden overschrijden gedurende twee opeenvolgende jaren een grensbedrag (=Statuut Chronische Aandoening - Forfait chronische ziekte). • Getroffen door een zeldzame ziekte of weesziekte. Dit recht wordt geopend op basis van een medisch getuigschrift, opgesteld door een geneesheer-specialist, waarin wordt bevestigd dat de rechthebbende door een zeldzame ziekte of weesziekte getroffen is (=Statuut Chronische Aandoening - Weesziekte).

Eerstelijnszone Klein-Brabant Vaartland VZW

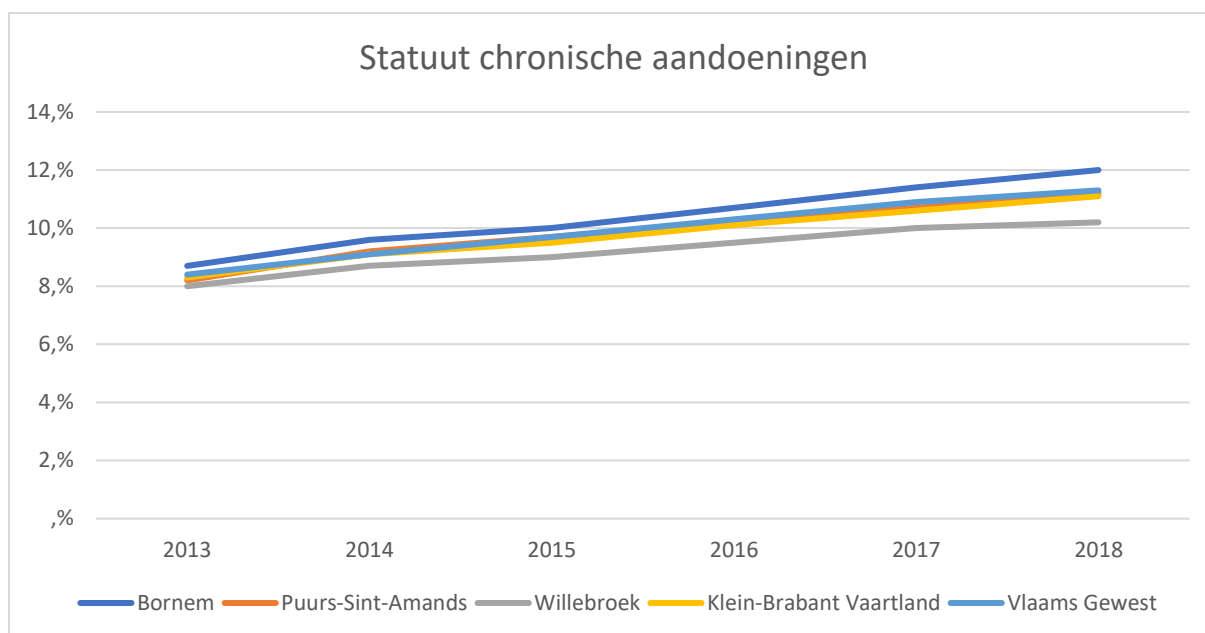
Palingsstraat 48, 2870 Puurs

0740499879

info@elzkbv.be

www.eerstelijnszone.be/eerstelijnszone-klein-brabant-vaartland

Wanneer we kijken naar de cijfers van zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden is het wel gemeente Puurs-Sint-Amands die hogere cijfers heeft en dus meer zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden uitdeelt aan de inwoners tussen 2008 en 2021. (Provincies in cijfers, 2022)

Volgens een bevraging van de lokale zorg- en welzijnsprofessionals zijn er hier meerdere verklaringen voor. De Bornemenaars met een statuut van chronische aandoening zijn ofwel niet goed geïnformeerd dat ze een zorgbudget kunnen krijgen ofwel is hun graad van zorgbehoefte ondanks hun chronische aandoening toch niet hoog genoeg om een zorgbudget te kunnen krijgen.

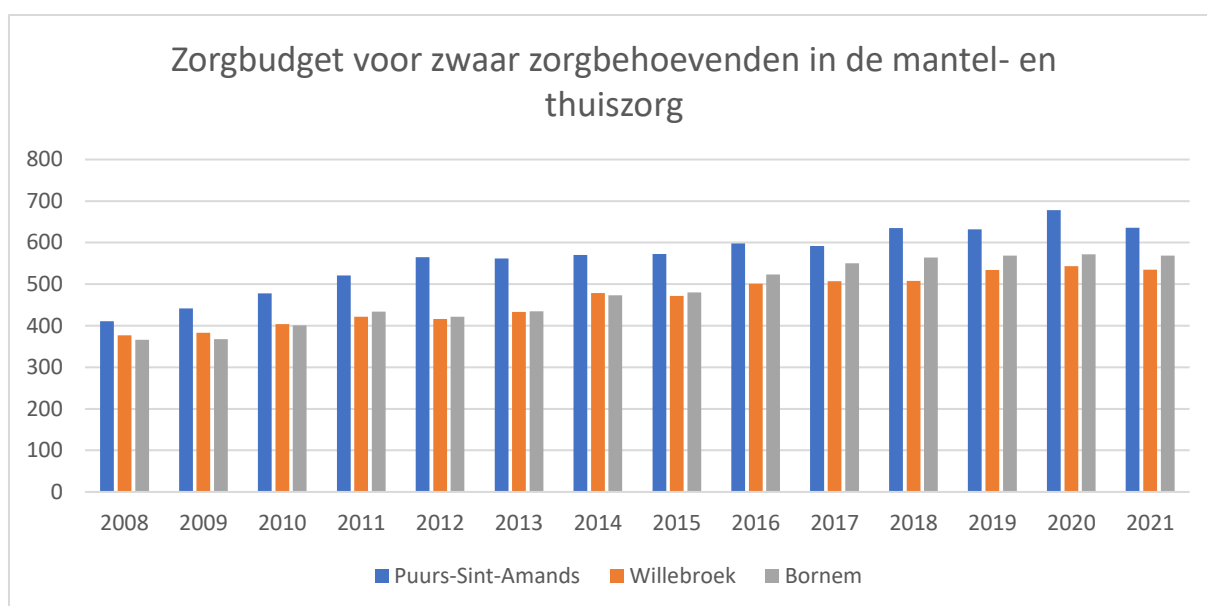
Het is ook mogelijk dat er in Puurs meer zorgbehoevenden wonen (zonder dat ze het statuut chronisch zieke hebben). Allicht heeft het eerder te maken dat het absolute aantal bewoners in een WZC dat hoger ligt in Puurs dan in Bornem en deze bewoners krijgen automatisch een zorgbudget.

Noot: Het lokaal bestuur van Puurs-Sint-Amands zet dan ook sterk in op het mantelzorg- en thuiszorgbeleid in de regio met volgende diensten: (Lokaal Bestuur Puurs-Sint-Amands, 2022)

- gezinszorg
- aanvullende thuiszorg in de vorm van poetsdienst maaltijdbedeling aan huis
- mindermobielencentrale (MMC)
- PAS uitdovend
- mantelzorgpremie en -beleid
- nachtzorg (i.s.m. Nachtzorg Mechelen)
- dienst aangepast vervoer (DAV) (i.s.m. Vlotter vzw)

Onze ELZ vindt het dus heel belangrijk dat alle inwoners die in aanmerking komen voor een zorgbudget hiervan via alle mogelijke kanalen op de hoogte worden gebracht. Dit is een taak van mutualiteiten, sociaal huis en de individuele zorgverlener. Herhaaldelijke communiceren over rechten blijft dus belangrijk.

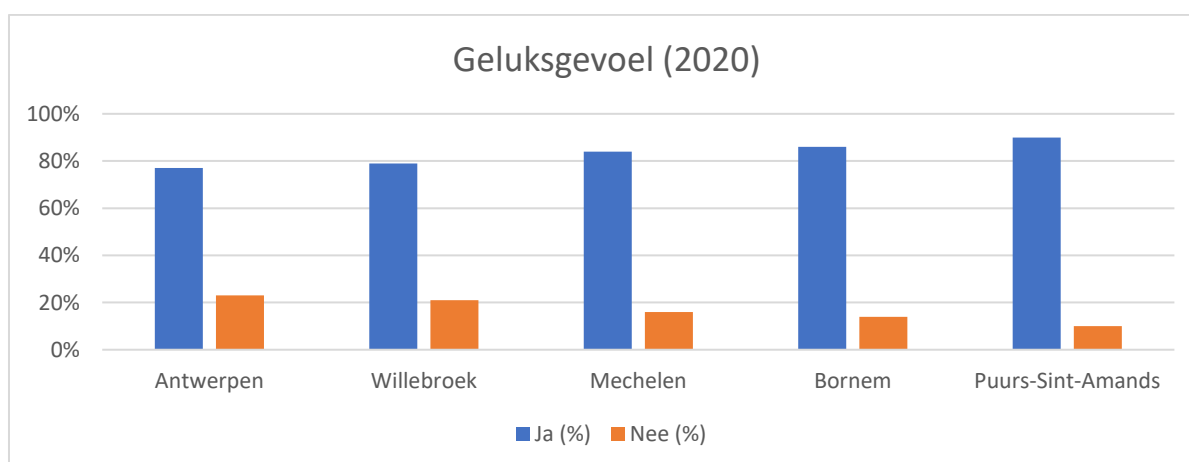
Bij de bevraging van de gemeente Bornem beaamt het lokaal bestuur dat er hieraan gewerkt wordt. Er bestaan wel verschillende tegemoetkomingen maar deze dienen beter gecommuniceerd te worden.

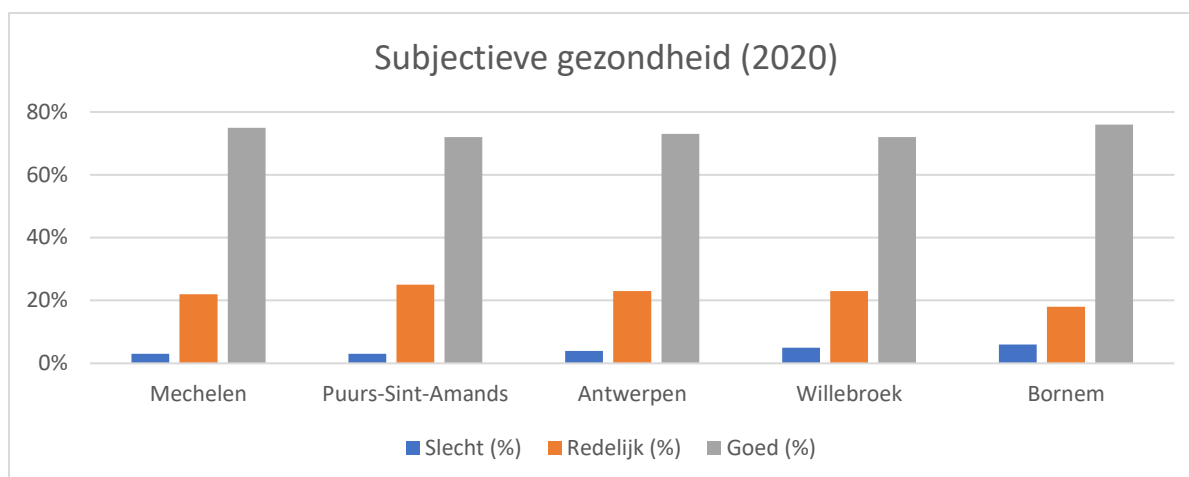

3.1.6. Geluksgevoel, gezondheid en sociale contacten

Het geluksgevoel van de inwoners in Puurs-Sint-Amands en Bornem ligt net iets hoger dan in Willebroek. Zo antwoorden meer dan 80% van de inwoners uit Puurs-Sint-Amands en Bornem 'ja' op het geluksgevoel, terwijl iets minder dan 80% van de inwoners uit Willebroek 'ja' scoorden op het geluksgevoel.

Verder kan er vastgesteld worden dat de cijfers van Willebroek slechter scoren dan centrumstad Mechelen (>80%) maar wel beter dan grootstad Antwerpen (<80%). (Gemeente- en stadmonitor, 2022)

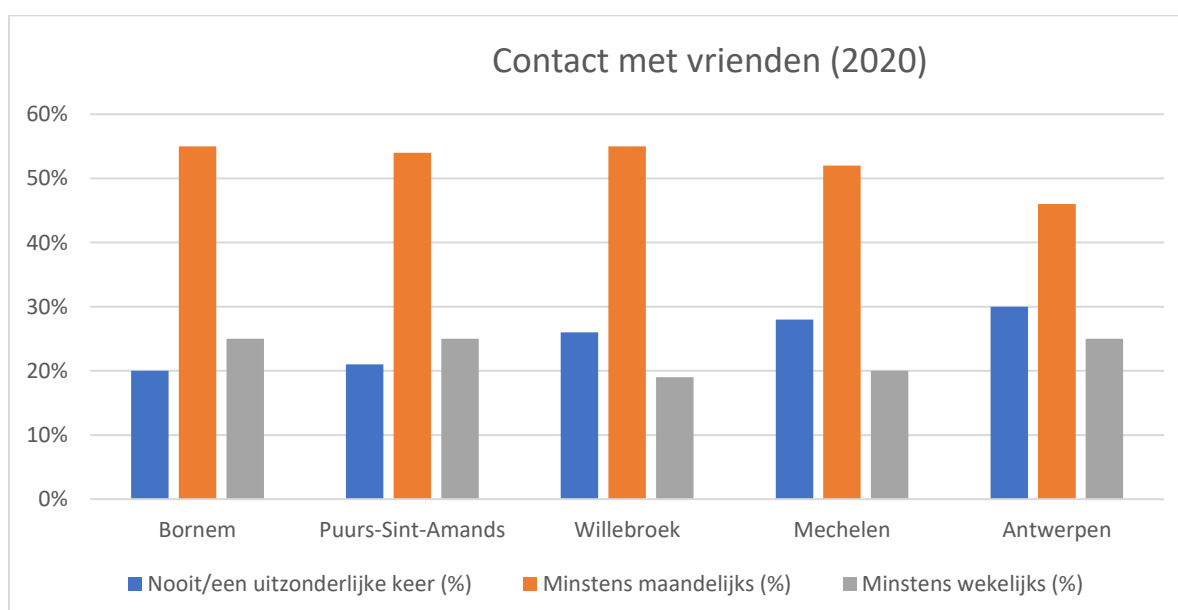

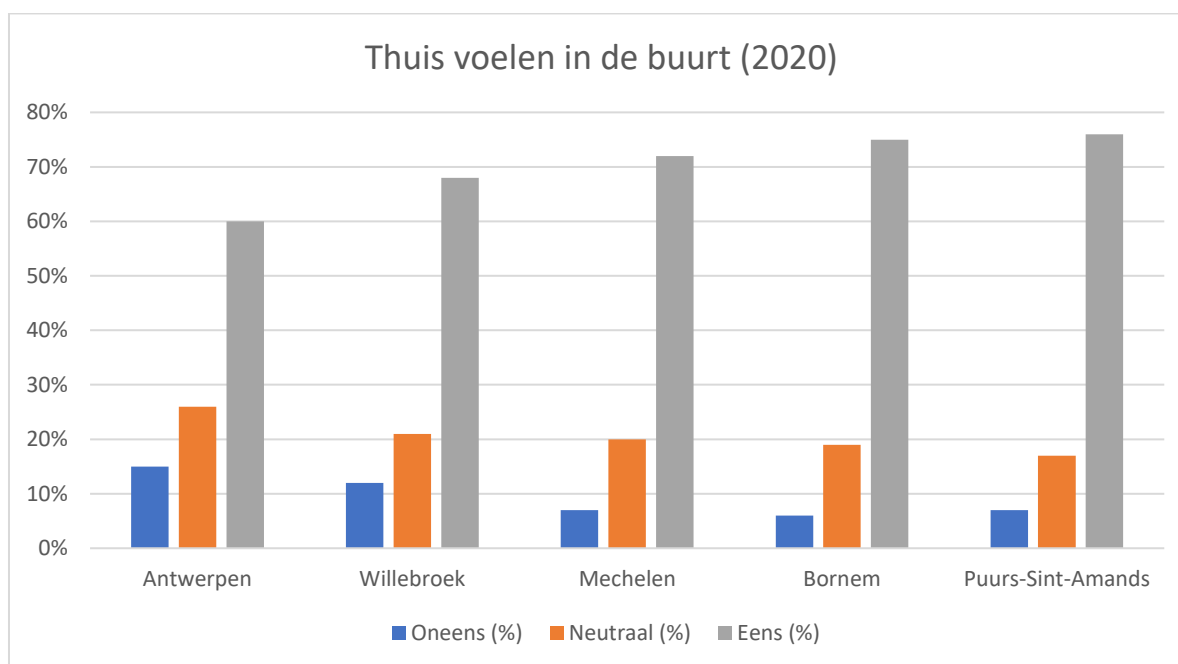
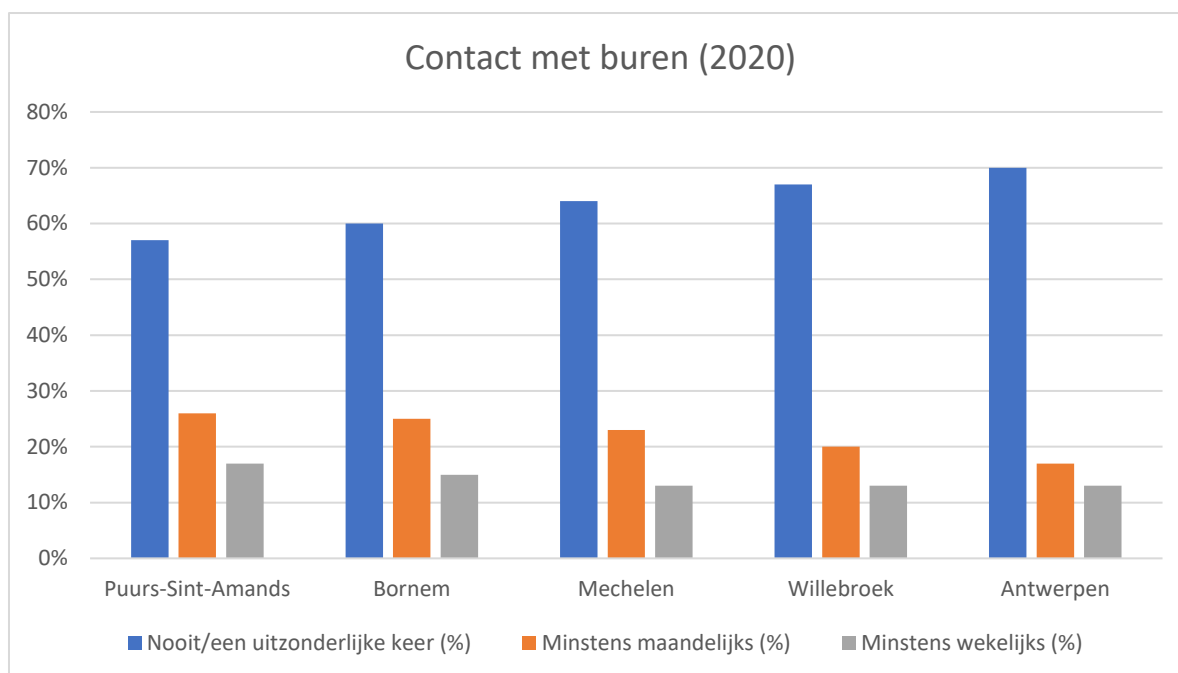
Het geluksgevoel is nauw verbonden met iemands gezondheid waarbij er kan opgemerkt worden dat er minder Willebroekenaren zijn subjectieve gezondheid als goed ervaart ten opzicht van de anderen gemeenten. Maar naast gezondheid dragen ook sociale contacten en de leefomstandigheden bij tot geluk.

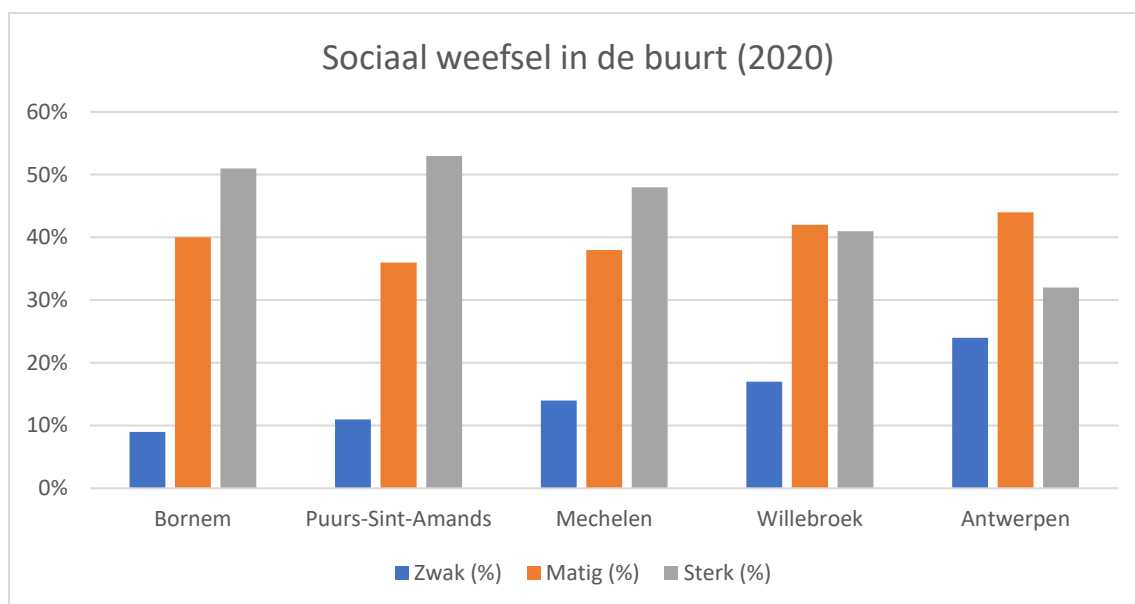
Zo toonde een onderzoek in Amsterdam aan dat mensen met ernstige mentale gezondheidsproblemen vaker een kleiner sociaal netwerk hebben dan anderen. (L.F.M. VAN DER POST, 2019) Daarnaast ervaren alleenstaanden met kinderen meer angst en depressieve gevoelens volgens een recent onderzoekstudie over de corona-impact van KU Leuven en IDEWE. (Godderis, 28 april 2020)

Er kan opgemerkt worden dat Willebroek steeds slechter scoort bij sociale contacten met burens of vrienden in onderstaande grafieken en verder voelen de inwoners zich minder thuis in de buurt wat kan verklaren dat het geluksgevoel van de Willebroekenaren minder goed scoort.

Verder wonen er meer alleenstaanden in Willebroek volgens de kwantitatieve cijfers in dit onderzoek, wat dus een extra aandachtspunt op vlak van geluksgevoel met zich meebrengt volgens het onderzoek van LFM Van der Post in 2019.

Slechts 50% van de inwoners van Puurs-Sint-Amands en Bornem en 40% van de inwoners in Willebroek vinden het sociaal weefsel in de buurt sterk terwijl bijvoorbeeld alleenstaanden meer risico hebben om negatieve gevoelens te ervaren volgens een recente studie over de corona-impact van de KU Leuven en IDEWE.

De drie gemeenten in onze regio hebben elk aandacht voor de sociale cohesie en buurtgerichte activiteiten met verschillende soorten projecten die opgenomen zijn in de strategische meerjarenplannen van 2020-2025 van de lokale besturen.

Het lokaal bestuur van Bornem zet sinds 2020 sterk in op zorgzame buurten door projecten op maat van de buurten uit te werken, die erop gericht zijn om:

- sociale cohesie tussen mensen uit de buurt te bevorderen;
- mensen in een kwetsbare positie een zinvolle rol te laten opnemen;
- op die manier zorgen we ervoor dat hun levenskwaliteit stijgt, dat ze het gevoel hebben dat ze erbij horen en een verschil kunnen maken;
- zorg dichterbij de mensen te brengen.

Om dit mogelijk te maken wierven ze een voltijdse buurtregisseur aan om dit proces mee in goede banen te leiden. Het project Branst Binnenstebuiten is dan ook één van 133 projecten in Vlaanderen om van hun buurt een Zorgzame buurt te maken. (Lokaal Bestuur Bornem, 2022)

Het Lokaal Bestuur van Puurs-Sint-Amands zet dan weer enorm in op ontmoeting en buurtgerichte zorg in de Lokale Dienstencentra gelegen in het centrum van Puurs, Ruisbroek en Breendonk en het nieuwe dienstencentrum in Sint-Amands, met projecten zoals 80+. Waarbij alle 80-plussers een bezoek krijgen van een medewerker van het dienstencentrum, vergezeld van een vrijwilliger uit de plaatselijke leefgemeenschap, iemand van de plaatselijke vereniging, waarbij er aandacht gaat naar het opzetten van een netwerk of onderzoek gedaan wordt naar rechtendetectie. (Lokaal Bestuur Puurs-Sint-Amands, 2022)

Tot slot is het lokaal bestuur van Willebroek ook op de kar gesprongen van Zorgzame buurten met hun project, iedereen verbonden da's Willebroek, waar de gemeente werkt aan meer contacten en sociale cohesie tussen de buurtbewoners.

In het strategische meerjarenplan van Willebroek voor 2020-2025 benadrukt de gemeente ook regelmatig het belang van een zorgzame of warme gemeente waar niemand uit de boot valt met projecten zoals een sociale kruidenier, flexibele kinderopvang, Huis van het kind, Huis van de vrije tijd, ... (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

Aangezien Willebroek wel slechter scoort dan stad Mechelen is het raadzaam om eens over de grenzen heen te kijken van de gemeente voor goede praktijkvoorbeelden in het kader van sociale cohesie.

De lokale zorg- en welzijnsprofessionals uit de regio beamen dat er in Willebroek meer uitdagingen zijn op vlak van een gelukkig leven. Zo merken ze meer leegstand, negatief nieuws in de pers, samenscholingsverbod, weinig vrijetijdsaanbod, ... Alles hangt natuurlijk ook samen, als er meer alleenstaanden, meer werkloosheid, meer armoede, slechte huisvesting is dan is het logisch dat mensen minder gelukkig zijn.

Toch gaat dit volgens de zorg- en welzijnsprofessionals ook om een momentopname en moeten we de cijfers relativeren. De ELZ moet vooral inzetten op het creëren van voorwaarden die de basis vormen voor een gelukkig leven.

3.2. Zorgaanbod in de ELZ

In dit tweede deel schetsen we het zorgaanbod dat een positieve of negatieve invloed kan hebben op de populatie in de regio van Klein-Brabant Vaartland.

3.2.1. Woonzorgcentra

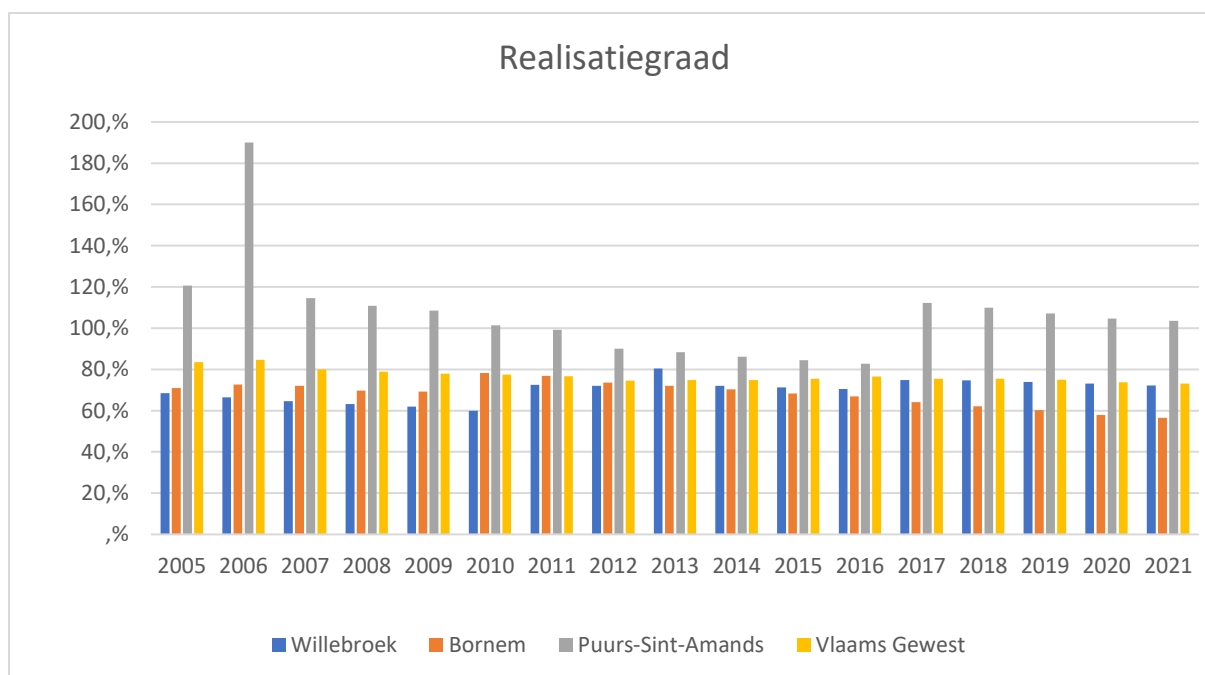
De realisatiegraad⁴ of de huidige capaciteit van woonzorgcentra t.o.v. het programmacijfer is in gemeente Bornem opmerkelijk veel lager (56,6%) t.o.v. de andere gemeenten in Vlaanderen (73,1%). (Provincies in cijfers, 2022)

Dit betekent dat het huidige aanbod van woonzorgvoorzieningen beperkt is in Bornem met de stijgende vergrijzing in deze regio. Zo konden we in het vorige deel al vaststellen dat de vergrijzing het sterkst is in gemeente Bornem dus zal er extra nood zijn aan zorg voor ouderen in deze regio.

Voor de lokale zorg- en welzijnsprofessionals is het nog niet duidelijk hoe de ELZ invloed kan hebben op het aantal bedden in de woonzorgcentra. Bij een bevraging geven ze vooral aan dat het aanbod van WZC in de hele ELZ voldoende en kwalitatief moet zijn, zonder al te veel te focussen op één bepaalde gemeente.

Verder kan er meer ingezet worden op multidisciplinair overleg tussen de eerstelijnspartners om de hulpverlening voor de thuiswonende ouderen beter op elkaar af te stemmen. Hier zien de lokale zorg- en welzijnsprofessionals vooral kansen voor een betere communicatie tussen en met apothekers, thuisverpleegkundigen en kinésitherapeuten.

⁴ Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid berekent voor bepaalde zorgvormen per gemeente hoeveel zorgvoorzieningen er nodig zullen zijn (de programmatie). De programmacijfers zijn gebaseerd op de bevolkingsprognose binnen 5 jaar (bv. het programmacijfer 2019 is gebaseerd op referentiejaar 2024 uit de bevolkingsprognoses van 2014 van de studiedienst Vlaamse Regering). De realisatiegraad is dan de huidige capaciteit t.o.v. het programmacijfer.

3.2.2. Dagcentra

In de hele ELZ Klein-Brabant zijn er 4 erkende dagverzorgingscentra in 2021, waarvan 1 in Puurs-Sint-Amands, 1 in Bornem en 2 in Willebroek gelegen. Tussen 2015 en 2021 zijn deze aantallen ongewijzigd gebleven terwijl de vergrijzing wel toeneemt in de regio net zoals in heel Vlaanderen. (Provincies in cijfers, 2022)

Gemeente Puurs-Sint-Amands heeft in samenwerking met Familiehulp een nieuw dagcentrum Noah geopend in 2016. Noah is een kleinschalig dagverzorgingshuis voor ouderen en zorgbehoevenden waar je terecht kan voor dagdagelijkse activiteiten, zoals koken, gezelschapsspelen, wandelen, ... net zoals thuis maar dan in fijn gezelschap.

Na een uitwisselingssessie met de stafmedewerker van ELZ Bonstato op maandag 1 augustus 2022 blijkt dat onze regio meer dagverzorgingscentra heeft tegenover de andere ELZ zones in de regio, terwijl onze zone dan toch de kleinste is. Er worden dus wel inspanningen gedaan om voldoende zorgaanbod voor ouderen te organiseren in onze Eerstelijnszone, maar er kan hierover nog beter gecommuniceerd worden volgens de lokale professionals uit de ELZ.

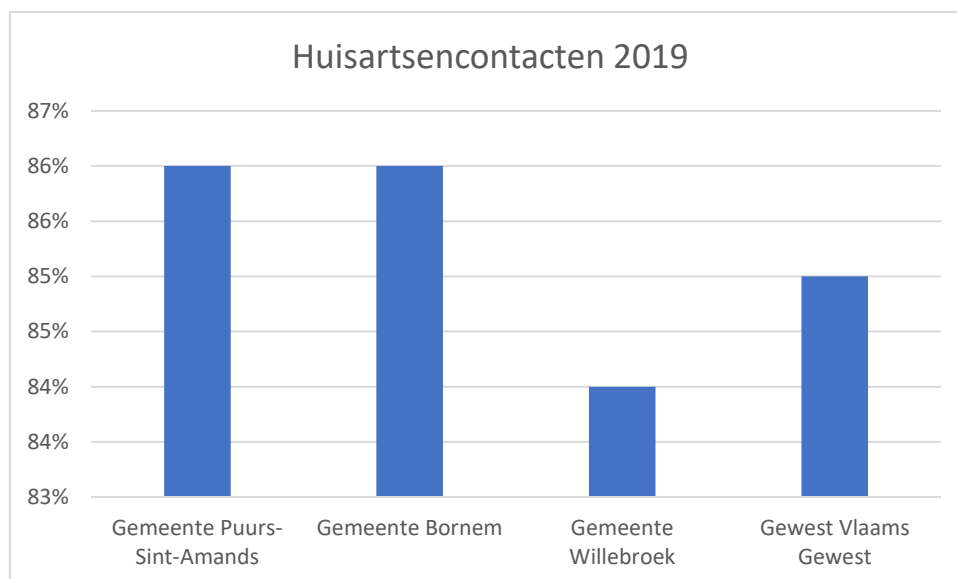
De lokale zorg- en welzijnsprofessionals vertellen tijdens een bevraging dat er vooral nood is aan zorg buiten de reguliere kantooruren, zoals 's avonds of het weekend. Daarnaast zijn er kansen om samenwerkingsprojecten tussen lokale dienstencentra en mutualiteiten te organiseren in de regio, zoals bijvoorbeeld buddywerkingen waarbij een vrijwilliger een oudere begeleid, wat een mooie aanvulling op het bestaand zorgaanbod voor ouderen kan zijn.

3.2.3. Huisartsencontacten

De huisartsencontacten⁵ zijn in gemeente Willebroek iets lager (84%) dan in de andere gemeenten in de regio van onze ELZ (86%) en Vlaanderen (85%). Dit betekent dat er iets minder mensen een huisartsencontact hadden in 2019 in Willebroek. De verschillen zijn zeer klein of zelfs verwaarloosbaar om conclusies te kunnen nemen. (Provincies in cijfers, 2022)

⁵ Percentage rechthebbenden met minstens 1 huisartsencontact in 2019.

Wat we wel opmerken is dat het vinden van een huisarts niet evident is in de regio vermits vele huisartsenpraktijken een wachtlijst hanteren. Het probleem lijkt dan ook het grootst in gemeente Bornem. Deze bevindingen kwamen naar boven tijdens de opvolging van de Oekraïne-crisis door de Huisartsenkring Schelde-Rupel, dus is het aangeraden om hiervoor waakzaam te zijn in onze ELZ.

3.2.4. Gezins- en thuiszorg

Betreffende gezinszorg zien we nog steeds duidelijke verschillen tussen de gemeenten van de ELZ. Puurs-Sint-Amunds heeft over het algemeen het meeste aantal uren gezinszorg met een lichte daling tussen 2012 en 2020, terwijl de uren gezinszorg in Willebroek en Bornem stabiel blijven sinds 2012. (Provincies in cijfers, 2022)

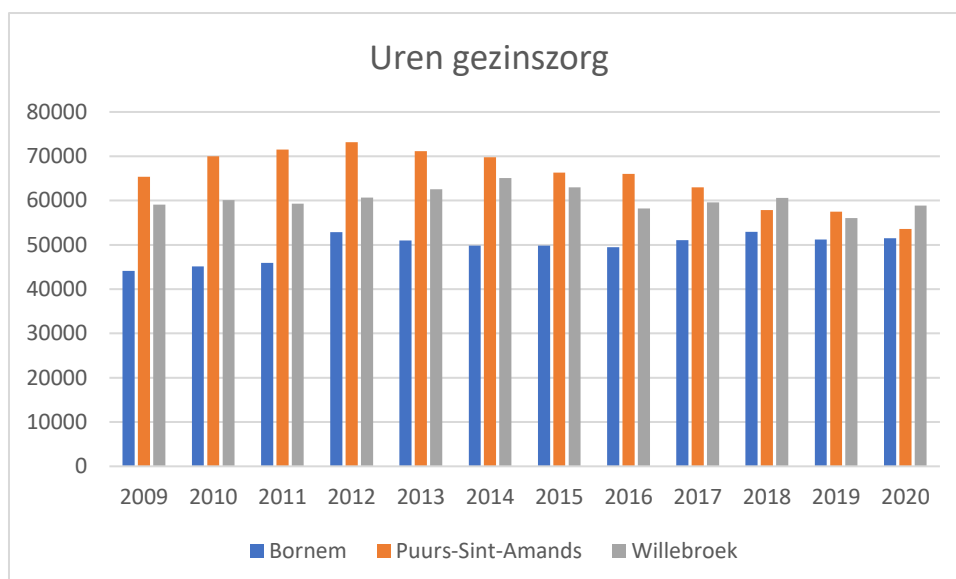
De daling van Puurs-Sint-Amunds kan verklaard worden door de geografische uithoek van Sint-Amunds waardoor minder hulpverlening vanuit private aanbieders wordt gegeven. Hoewel we zien in dit onderzoek dat de vergrijzing rond Sint-Amunds sterker aanwezig is dan in de andere wijken.

De lokale zorg- en welzijnsprofessionals verklaren dat dit te maken kan hebben met de stijgende prijzen van de gezinszorg, waardoor verzorgingstaken vaker worden overgenomen door burens, vrienden of familie. Hoewel de ouderen wel nood hebben aan een hulpverlener die naast de zorgtaken ook tijd heeft voor het sociale aspect van de hulpverlening. Eenzaamheid bij ouderen is wel degelijk een probleem volgens onze lokale bevraging.

Sint-Amunds had tot aan de fusie in 2019 geen eigen gemeentelijke (OCMW) dienst gezinszorg. Nu is dit er wel en is het thuiszorgbeleid dan ook opgenomen in het strategische meerjarenplan 2020-2025 van het lokaal bestuur in de gemeente.

Deze thuiszorgdiensten werken pro-actief en zetten de thuiszorgcoördinatoren actief in. Dit betekent dat ze op eigen initiatief op huisbezoek gaan bij de inwoners om hun vragen omtrent ondersteuning in de thuiszorg te beantwoorden. Zij zorgen voor vraagverheldering, rechtenverkenning, doorverwijzing, coördinatie en ondersteuning in de (zelf)regie en van de mantelzorger. Zij zullen ook een prominente plaats innemen in de verdere uitrol van de Eerstelijnszone Klein-Brabant Vaartland en het (GBO) geïntegreerd breed onthaal vanuit het lokaal sociaal beleid wat dan ook blijvend gesteund moet worden door onze ELZ. (Lokaal Bestuur Puurs-Sint-Amunds, 2022)

3.2.5. Psychiaters en psychologen

Wereldwijde nieuwe studies tonen aan dat het aantal depressies en angststoornissen sterk stegen sinds de uitbraak van de coronapandemie en dan nog meer bij vrouwen en jongeren dan bij mannen en ouderen. (Bosselaers, 2021)

In onze ELZ proberen reeds verschillende partners van de Zorgraad een antwoord te bieden aan mentale gezondheidsproblemen met onder andere de uitbreiding bij het mobiel team Emergo, een nieuwe PAAZ in Bornem en de nieuwe conventie eerstelijnspsychologische Zorg.

Echter bleek uit een lokale bevraging van de Zorgraad dat er meer laagdrempelige acties nodig zijn. De ELZ heeft dan ook geestelijke gezondheid reeds opgenomen in het actieplan van 2022 en zal er verder gebouwd worden op dit thema in de toekomst.

Psychologisch aanbod

Er kan vastgesteld worden dat er in heel het arrondissement Mechelen slechts een 50-tal psychiaters actief zijn in 2021 terwijl er in de pers komt dat de nood aan psychologische ondersteuning sinds de coronapandemie enkel is toegenomen. (IMA AIM, 2022)

De cijfers van ELZ Klein-Brabant Vaartland zijn nog slechter met geen psychiaters en slechts twaalf praktijken met psychologen in onze regio (5 in Puurs-Sint-Amands, 2 in Bornem en 5 in Willebroek). Tijdens de bevraging van de lokale professionals wordt ook duidelijk dat er steeds meer huisartsenpraktijken samenwerken met een psychologe(n) maar dit aanbod is vaak niet gekend bij de inwoners uit de regio.

Met de start van de nieuwe conventie eerstelijnspsychologische zorg in 2022 is er een sterker en groter aanbod van eerstelijnspsychologen in de regio. Hoewel lokale zorg- en welzijnsprofessionals duidelijk aangeven dat het aanbod ontoereikend is voor de grote groep van mensen met psychische noden.

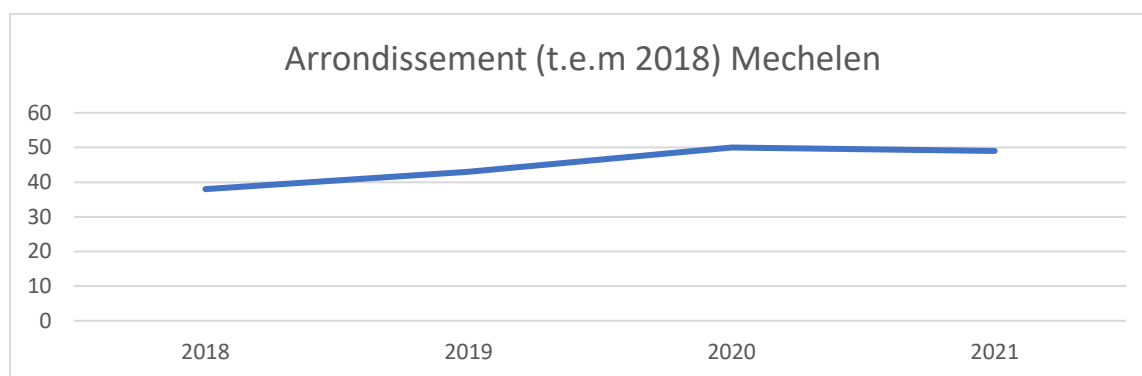
Het is dus belangrijk om blijvend in te zetten op laagdrempelige psychologische hulp in de regio om de drempels tussen zelfstandige psychologen en gesubsidieerde diensten dan ook te verkleinen, zodat

PZON (personen met een zorg- en ondersteuningsnood) de weg vinden binnen de geestelijke gezondheidszorg. “hoe dichterbij huis hoe beter”

Professionals beamen dan ook dat het vaak een kluwen in het zorglandschap is, dus moet het aanbod van psychologische hulp transparanter zijn. Zo vinden we allen sneller en beter de weg naar hulp op maat.

Verder merkt deze groep van lokale zorgprofessionals op dat er meer mensen met een niet-Belgische herkomst de weg vinden naar psychologische hulp, wat we als ELZ een goede evolutie vinden in het ondersteunen van kwetsbare groepen.

Tot slot komt er in onze regio in september 2022 ook een gloednieuwe PAAZ-afdeling⁶ met mobiele teams in het ziekenhuis van AZ Rivierenland in Bornem. Hier zijn we dus als ELZ benieuwd naar de effecten op vlak van geestelijke gezondheid bij de inwoners in de regio, maar vinden we als zorg- of welzijnsprofessional het ook belangrijk om blijvend aandacht te hebben voor laagdrempelige hulpverlening, bijvoorbeeld via scholen voor kinderen met psychische klachten.

Gebruik van antidepressiva

Betreffend het gebruik van antidepressiva zijn de cijfers voor onze ELZ vergelijkbaar met de gemiddelden in Vlaanderen waar 12 procent van de inwoners antidepressiva neemt. (IMA AIM, 2022)

Wanneer de cijfers worden opgedeeld naar leeftijd en woonplaats dan kan er vastgesteld worden dat vooral jongeren uit Willebroek en Bornem meer antidepressiva nemen dan in 2019 (voor coronapandemie) met een uitzondering van Puurs-Sint-Amands. In Puurs-Sint-Amands nemen er minder jongeren dan gemiddeld antidepressiva, maar waren er wel hoge cijfers begin 2020 toen de coronapandemie uitbrak.

⁶ Psychiatrische Afdeling Algemeen Ziekenhuis

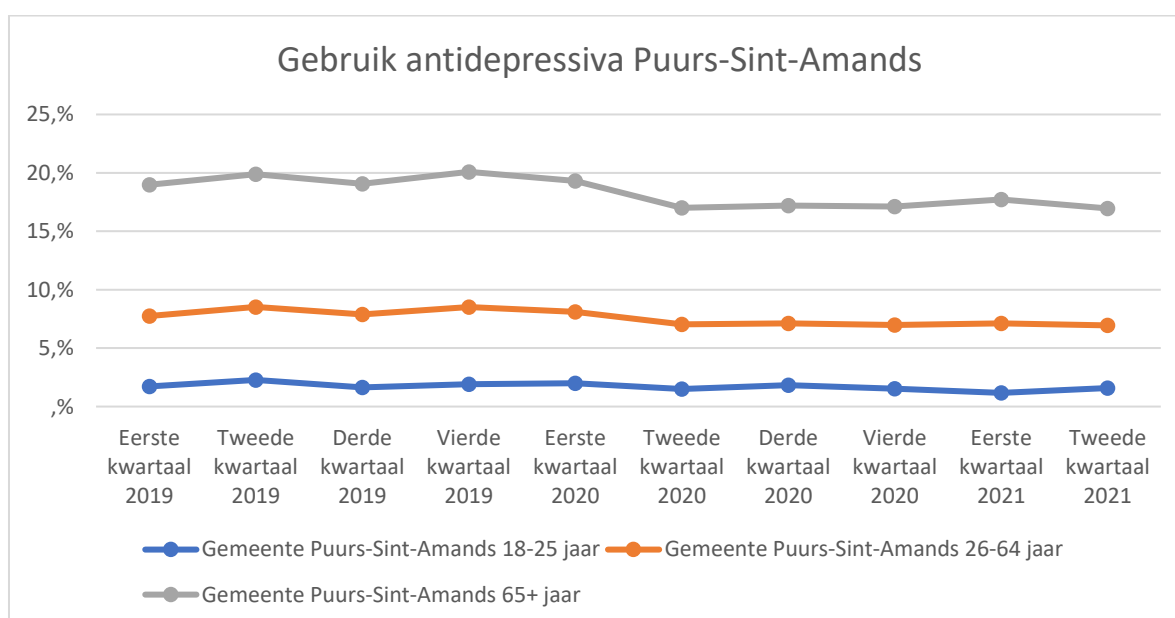
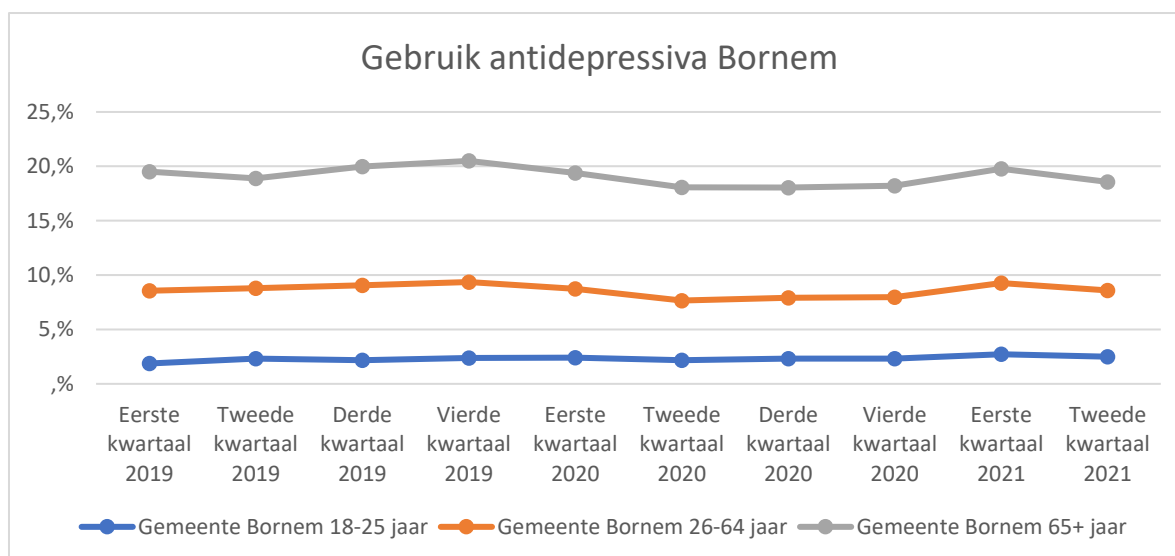
Eerstelijnszone Klein-Brabant Vaartland VZW

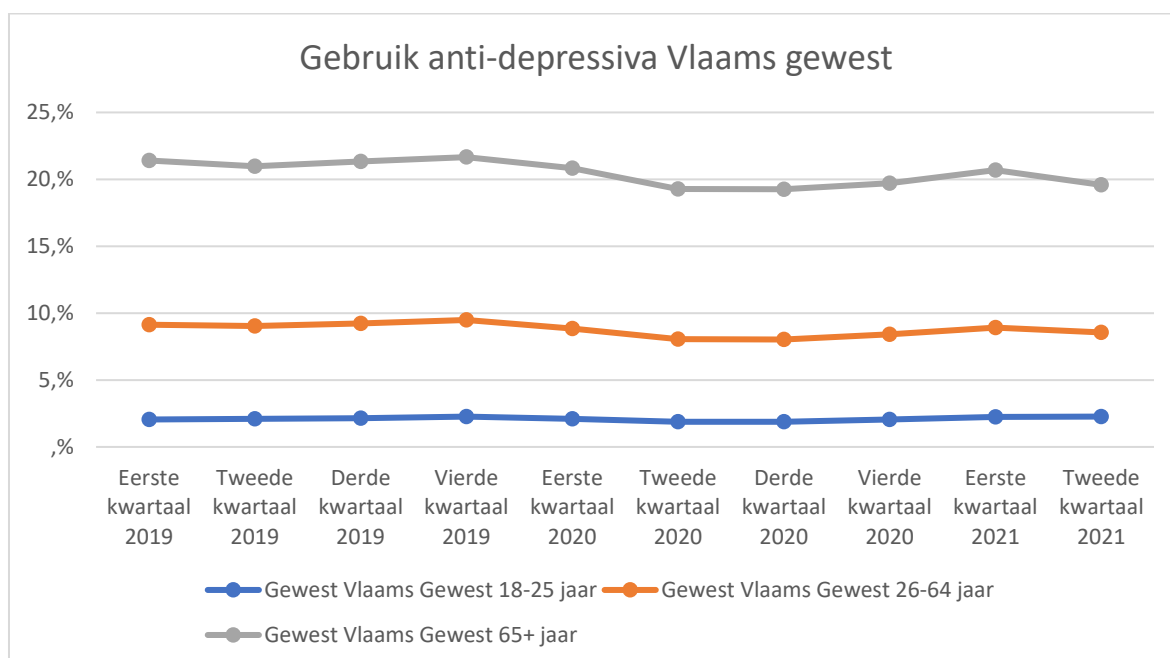
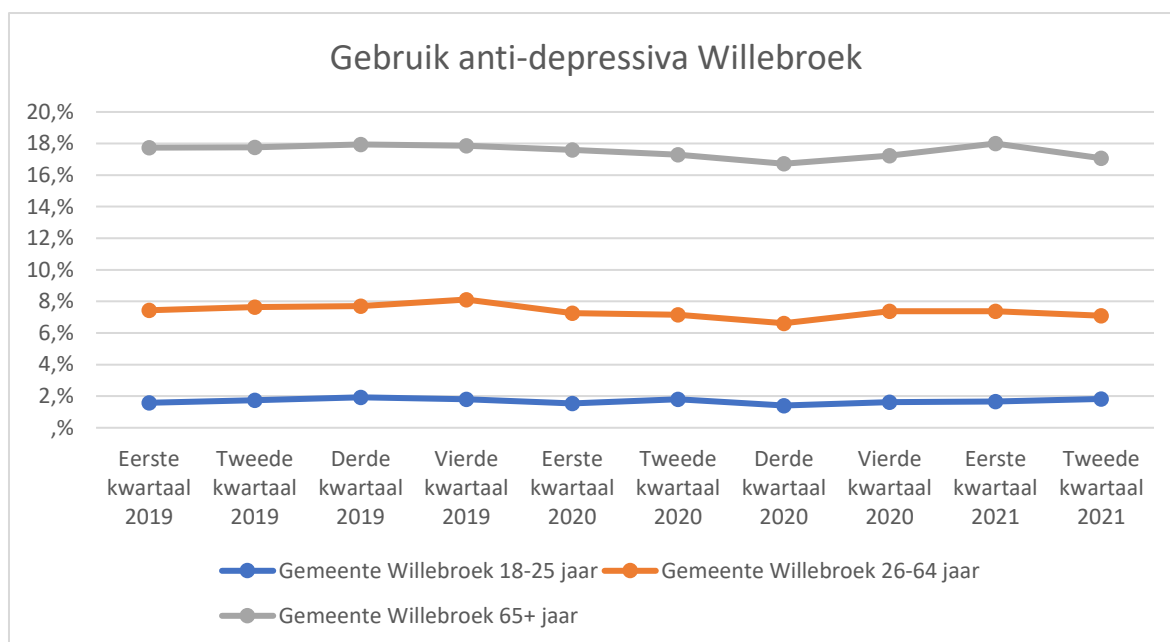
Palingstraat 48, 2870 Puurs

0740499879

info@elzkbv.be

www.eerstelijnszone.be/eerstelijnszone-klein-brabant-vaartland

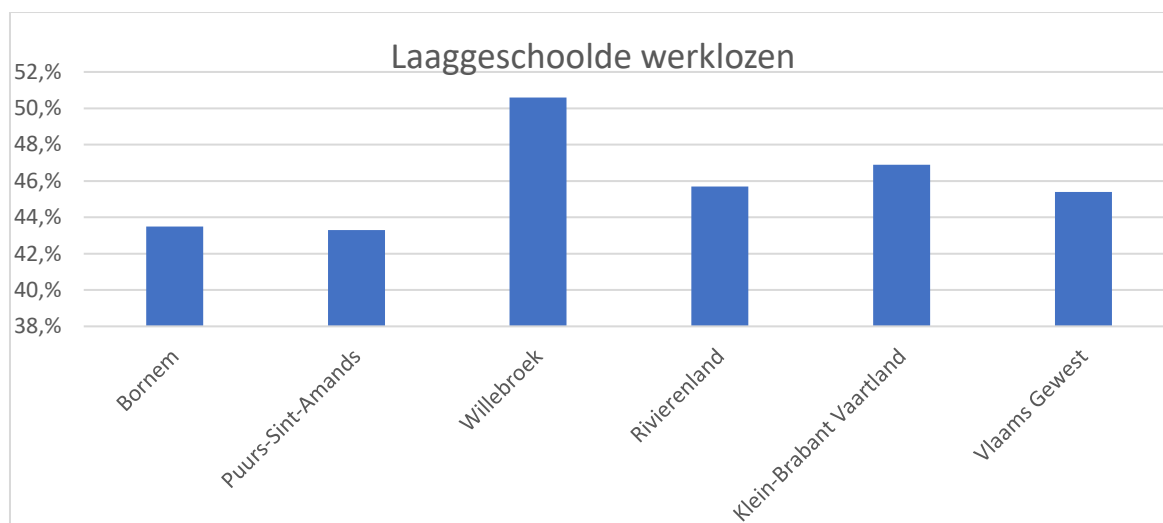

3.3. Socio-Economische positie

In het laatste deel proberen we inzicht te krijgen in de socio-economische positie van onze populatie zodoende we kwetsbare groepen kunnen detecteren. Dit gaan we doen op basis van informatie over werkloosheid, kansarmoede en leefloon.

3.3.1. Werkloosheidsgraad

Betreffende de werkloosheidsgraad zien we dat Willebroek nog steeds sterk boven het gemiddelde uitkomt. De werkloosheidsgraad bij laaggeschoolden in Willebroek (50,6%) ligt opmerkelijk veel hoger dan gemiddeld in Vlaanderen (45,4%). Ondanks de lagere werkloosheidscijfers van Puurs-Sint-Amands (43,3%) en Bornem (43,5%) scoort Klein-Brabant Vaartland hoger dan gemiddeld met 46,9% en dit door de hoge cijfers van Willebroek. (Provincies in cijfers, 2022)

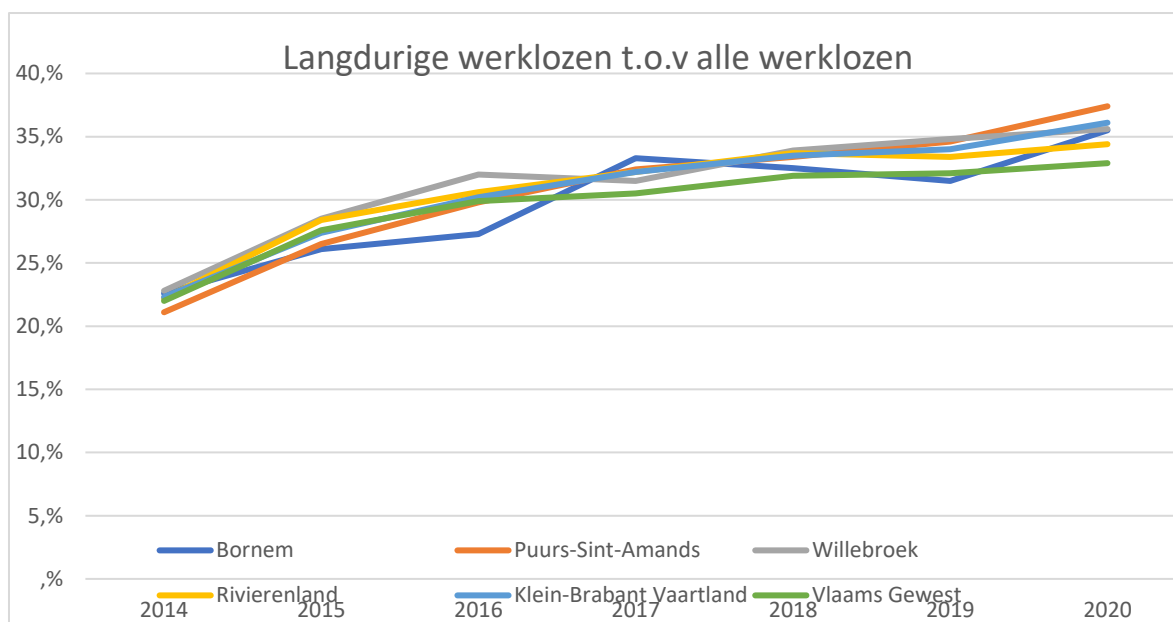

Wel is er op te merken dat er een stijging is van het aantal langdurige werklozen voor alle gemeenten en de aantallen zijn hoger (36,1%) dan gemiddeld in Vlaanderen (32,9%). Vooral Puurs-Sint-Amands stijgt van +- 21 % langdurige werklozen in 2014 naar +- 37% langdurige werklozen in 2020.

De gemeente zet dan ook sterk in op het activeren van kansengroepen via 'traject naar werk' waarbij het OCMW-cliënteel geactiveerd wordt met een positieve uitstroom naar het normaal arbeidscircuit of een meer laagdrempelig traject op maat van de cliënt als finaliteit. (Lokaal Bestuur Puurs-Sint-Amands, 2022)

Verder zet het lokaal bestuur van Willebroek ook in op het maximaal toe leiden naar een duurzame tewerkstelling van de inwoners met zaken als werk-zorgtrajecten voor werkzoekenden met grote afstand tot de arbeidsmarkt en sociale tewerkstellingsplaatsen (De Brug met intensieve begeleiding met het oog op doorstroom naar een tewerkstelling in het NEC of SEI). (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

Hier zien we als ELZ dan ook kansen om gerichte acties voor duurzame tewerkstelling te ondersteunen in de regio.

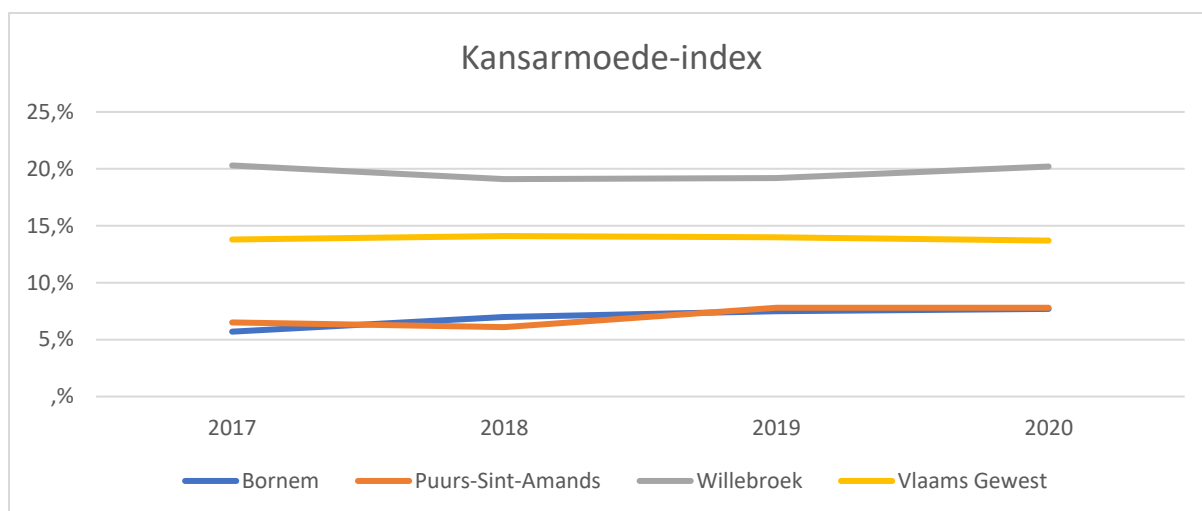
3.3.2. Kansarmoede

Een belangrijke indicator om kwetsbaarheid te identificeren is de kansarmoede-index⁷ met hoge cijfers in Willebroek met 20.2% tegenover 13.7% in Vlaanderen in 2020, maar het blijft stabiel van 2017 tot 2020. Dit kan verklaren waarom inwoners van Willebroek meer geconfronteerd worden met betalingsmoeilijkheden en een hogere schuldenlast ten opzichte van het gemiddelde in Vlaanderen. (Provincies in cijfers, 2022)

Het lokaal bestuur van Willebroek besteedt dan ook prioritaire aandacht aan het lokaal armoedebestrijdingsbeleid, waarbij het verwerven van een eigen inkomen hoog op het vaandel staat. Zo zorgt een job niet enkel voor het behouden van een sociaal netwerk, maar ook voor zelfontplooiing en een vast dagritme. De gemeente heeft hierin een cruciale rol te spelen, op lokaal vlak is het dus van belang om nauw in contact te staan met lokale onderwijsinstellingen en de bedrijfswereld, armoedeverenigingen, burgerinitiatieven, ngo's, ... wat de Eerstelijnszone enkel kan aanmoedigen als netwerkorganisatie in de regio. (Lokaal bestuur Willebroek, 2022)

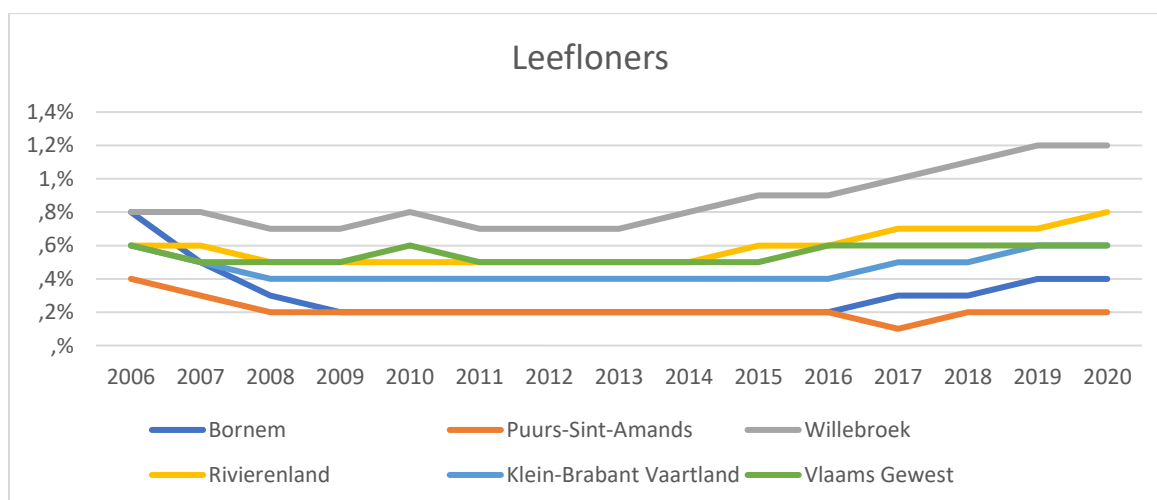
Samen met het lokaal bestuur van Willebroek en andere gemeenten, met gelijkaardige problematieken op vlak van kansarmoede, zouden er extra gerichte acties kunnen genomen worden. Stad Mechelen scoort net iets beter op vlak van kansarmoede met 13.2% en Boom scoort dan weer veel slechter met 29.8% in 2021. (Provincies in cijfers, 2022)

⁷ Volgens Kind en Gezin is kansarmoede een toestand waarbij mensen beknot worden in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen, zoals onderwijs, arbeid, huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële. Meer concreet zijn de door Kind en Gezin gehanteerde criteria voor een gezin met een geboorte: • het maandinkomen van het gezin, • de arbeidssituatie van de ouders, • de opleiding van de ouders, • de huisvesting, • de ontwikkeling van de kinderen • en de gezondheid.

3.3.3. Leefloners

Uit de analyse blijkt dat Willebroek meer leefloners (1.2%) heeft dan de andere gemeenten (<1%) en de aantallen stijgen de laatste jaren waardoor het aantal nog steeds ver boven het gemiddeld ligt bij de kwantitatieve analyse van dit onderzoek. (Provincies in cijfers, 2022)

Bornem (0.4%) en Puurs-Sint-Amands (0.2%) hebben opmerkelijk minder leefloners dan gemiddeld in Vlaanderen (0.6%), maar Bornem kent wel een stijging sinds 2016 (van 0.2% naar 0.4%).

Er is een vermoeden dat het aantal leefloners en personen in armoede sterk toenemen sinds de coronapandemie, maar hier zijn geen recente statistieken over. Wel zijn er afgelopen jaar verscheidene persberichten verschenen over de toenemende armoede dat het vermoeden van de Zorgraad en PZON bevestigt. (Albers, 2022)

Voor onze ELZ is het dus een uitdaging om acties op vlak van kwetsbaarheid te realiseren. Onze zone is reeds gestart met een aanbieden van sessies krachtige hulpverlening in samenwerking met Bindkracht vzw en deze worden gratis aangeboden aan alle hulpverleners in de regio in 2022.

Voor de toekomst van onze regio is het dus nog zoeken naar antwoorden op de steeds complexere hulpvragen van kwetsbare doelgroepen die nagenoeg zullen toenemen wanneer we de stijgende trend van armoede ten gevolge van de coronapandemie volgen.

4 Discussie en conclusie

Uit de omgevingsanalyse kan er vastgesteld worden dat gemeente Willebroek duidelijk te kampen heeft met eerder grootstedelijke uitdagingen⁸ ten op zich te van de andere gemeenten Bornem en Puurs-Sint-Amands, zoals:

- de aanwezigheid van meer jonge gezinnen al dan niet alleenstaand
- meer jongeren met specifieke problematieken, zoals vroegtijdige schoolverlaters en overgewicht
- een zwakkere socio-economische positie van de inwoners
- veel werkloosheid
- een grote migratietoestroom
- een kleiner sociaal weefsel

Vanwege deze specifieke grootstedelijke uitdagingen is het raadzaam om over de grenzen van de Eerstelijnszone te kijken voor goede praktijkvoorbeelden uit bijvoorbeeld regio Mechelen of Boom waar de inwoners ook geconfronteerd worden met kansarmoede en wonen in een stedelijke context.

Bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen vinden we als Eerstelijnszone enorm belangrijk. Na de Covidcrisis is het zelfs duidelijk geworden dat armoede is toegenomen in heel België waardoor kwetsbare groepen in alle gemeenten van de ELZ sneller en vaker hulp nodig hebben.

We moeten de zorg- en welzijnsprofessionals dus zo goed mogelijk ondersteunen bij complexe hulpvragen waar de werkgroep 'kwetsbare groepen' van onze ELZ mogelijkheden ziet op vlak van krachtige hulpverlening. De ontwikkeling van een gedeelde visie over kwetsbaarheid en krachtige hulpverlening, in samenwerking met Bind-Kracht vzw, willen we dan ook graag implementeren in de regio via vormingen en intervisies.

Verder heeft Bornem vooral te maken met een grote groep van oudere inwoners waardoor de zorgbehoefendheid dan ook het hoogst is bij de inwoners van Bornem. Het zorgaanbod in onze regio dient hier dus rekening mee te houden wanneer we bijvoorbeeld nieuwe huisartsenpraktijken, woonzorgcentra of dagverzorgingscentra willen aantrekken in de regio.

In Puurs-Sint-Amands kent men wel vaker zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden toe tegenover Bornem wat kan wijzen op een efficiënt mantelzorg- of ouderenbeleid. Zo hebben de thuiszorgcoördinatoren van Puurs-Sint-Amands een prominente rol bij het project GBO (Geïntegreerd Breed Onthaal) waar er nauwe contacten met andere zorg- en welzijnsprofessionals gelegd worden.

Het project GBO speelt dus een belangrijke rol voor een goede samenwerking tussen professionals uit de regio, dus zullen we als Eerstelijnszone dit project verder ondersteunen met de reeds bestaande werkgroep die volgende groepen opnam in het GBO: 'precaire woonsituaties' en 'nabestaande' als nieuwe doelgroep vanaf eind 2022.

⁸ <https://stedenbeleid.vlaanderen.be/subsidies-voor-grootstedelijke-problematiekeneen> bevolkingsdichtheid van meer dan 500 inwoners per km²; het migratiesaldo van personen met een niet-EU nationaliteit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, behoort tot het hoogste kwartiel van alle Vlaamse steden en gemeenten; het percentage leefloners ten opzichte van het volledige inwonersaantal van de stad of de gemeente, behoort tot het hoogste kwartiel van alle Vlaamse steden en gemeenten; het percentage personen met een niet EU+ nationaliteit (of derdelanders) ten opzichte van het volledige inwonersaantal van de stad of de gemeente, behoort tot het hoogste kwartiel van alle Vlaamse steden en gemeenten.

Als Eerstelijnszone vinden we geïntegreerde zorg, waarbij er een samenwerking is tussen welzijns- en zorgprofessionals en PZON centraal staat met een team van hulpverleners rond hen (Geïntegreerde zorg), dus enorm belangrijk. De visie van geïntegreerde zorg is binnen onze regionale zorgzone, zijnde Mechelen-Katelijne, Bonstato, Pallieterland en Klein-Brabant Vaartland, dan ook steeds prominent aanwezig tijdens de maandelijkse overlegmomenten met de verschillende stafmedewerkers van iedere ELZ.

Naast het GBO kan de ELZ in de toekomst nog andere projecten, pilootstudies of acties ondersteunen die het verhaal van geïntegreerde zorg versterken in onze regio. Zo was onze ELZ met hulp van de werkgroep efficiënt doorverwijzen hiermee al eerder aan de slag gegaan met zaken zoals Zipster, SILO app, samenwerking 1-2^e lijn, groene enveloppe, BELpREG project, BorninBelgium, CAVAsa, IMOCAFV, Gele doos, ...

De demografische-, de socio-economische- en de gezondheidscijfers van gemeente Puurs-Sint-Amands zijn meestal vergelijkbaar met de rest van Vlaanderen behalve op vlak van langdurige werkloosheid. Het lokaal bestuur heeft reeds de actie 'traject naar werk' opgenomen in het strategische meerjarenplan. Wat we als ELZ dan ook graag toejuichen of ondersteunen waar kan.

Tot slot bestudeerde dit onderzoek de mentale gezondheid van de inwoners in de ELZ vanwege de corona-impact. Gezien de beperkte omvang van het onderzoek kunnen we geen harde conclusies trekken. Desalniettemin is het opmerkelijk dat er inwoners van de ELZ zich niet gelukkig voelen of een slecht sociaal netwerk ervaren met de slechtste resultaten voor gemeente Willebroek; waar minder dan de helft het sociaal weefsel in de buurt als sterk ervaart.

Mogelijks hebben de grootstedelijke uitdagingen van Willebroek een negatieve invloed op het sociaal weefsel en dus ook op de mentale gezondheid van de inwoners. Het is dus te adviseren om meer in te zetten op buurtgericht werken als de ELZ de mentale gezondheid van de inwoners wil versterken.

De welzijns- en zorgprofessionals gaven in eerdere gesprekken en ontmoetingsmomenten georganiseerd door de Eerstelijnszone wel aan dat er eerst en vooral nood is aan degelijk doorverwijzingsmateriaal binnen het domein mentale gezondheid. Vandaag weten deze professionals onvoldoende waar ze terecht kunnen met mentale gezondheidsvragen. Hier probeert de ELZ dan ook aan tegemoet te komen met een gebruiksvriendelijke en overzichtelijke folder op maat van onze regio, maar hopen we ook op een snelle komst van de vernieuwde sociale kaart.

De sociale kaart zien we als ELZ dan ook als een belangrijk basisinstrument om efficiënt en vlot door te verwijzen, dus zouden we ook hier werk willen maken van een aparte werkgroep sociale kaart wanneer de vernieuwde website zal uitgerold worden.

4. Bibliografie

(2016).

Agentschap Zorg en Gezondheid. (2016). *BMI bij schoolkinderen*. Opgehaald van <https://www.zorg-en-gezondheid.be/bmi-bij-schoolkinderen>

Albers, M. (2022, april 13). Mogelijk kwart miljard meer mensen in extreme armoede door corona en gevolgen Oekraïne-oorlog. *De Morgen*.

Bosselaers, E. (2021). *Mentale gezondheidsproblemen wereldwijd toegenomen door Covid-19*. Opgehaald van (bron: <https://www.gezondhedenwetenschap.be/gezondheid-in-de-media/mentale-gezondheidsproblemen-wereldwijd-toegenomen-door-covid-19#article-detail-wrapper>).

Gemeente- en stadmonitor. (2022). *Geluksgevoel, sociale contacten en subjectieve gezondheid*. Opgehaald van thema: Gemeente- en stadsmonitor: <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be>

Godderis, L. (28 april 2020). *BIJNA 1 OP DE 2 WERKENDE BELGEN KAMPT MET ANGST EN DEPRESSIEVE GEVOELENS*. IDEWE.

IMA AIM. (2022). *Aantal psychiaters*. Opgehaald van <https://www.ima-aim.be/IMA-Atlas>: IMA AIM.

IMA AIM. (2022). *Gebruik anti-depressiva*. Opgehaald van <https://www.ima-aim.be/IMA-Atlas>: IMA AIM.

L.F.M. VAN DER POST, J. K. (2019). Sociaal isolement en ggz-gebruik . *Tijdschrift voor psychiatrie* , 445-454.

Lokaal Bestuur Bornem. (2022). *MEERJARENPLAN HERZIENING* . Bornem.

Lokaal bestuur Bornem. (2022). *Strategisch meerjarenplan 2020-2025*. Bornem.

Lokaal Bestuur Puurs-Sint-Amands. (2022). *Strategisch meerjarenplan 2020-2025*. Puurs-Sint-Amands.

Lokaal bestuur Willebroek. (2022). *Strategische meerjarenplan 2020-2025*. Willebroek.

Provincies in cijfers . (2022). *groene druk, aantal jongeren*. . Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>.

Provincies in cijfers. (2022). *Aantal 65-plussers*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Alleenstaanden*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Dagverzorgingscentra*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Huisartsencontacten*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Kansarmoede-index*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Leefloners*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *niet-belgische herkomst*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Realisatiegraad WZC*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

provincies in cijfers. (2022). *Statuut chronische aandoening*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Uren gezinszorg*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

provincies in cijfers. (2022). *Vroegtijdige schoolverlaters*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *werkloosheidsgraag bij laaggeschoolden*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Provincies in cijfers. (2022). *Zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden*. Opgehaald van <https://provincies.incijfers.be/databank>

Statistiek Vlaanderen. (2021). *vooruitzichten 2021-2040*. . België: Statbel.